

הפנים, שמחלקים אותו בין כולם, על אף שלא נעשית בו כל עבודה על ידי הכהנים בשבת שהוא מתחלק בה. שהרי עבודת הלחם, שהיא סידורו על גבי השולחן, נעשתה בשבת שעברה, על ידי המשמר הקודם, כשהניחו אותו על השולחן.

ועתה מביאה הגמרא את המשך הברייתא:

יכול אף בקרבנות שהם "חובות הבאות שלא מחמת הרגל" הבאות ברגל, יזכו כל הכהנים בעבודתן, ויתחלקו גם באכילה?

תלמוד לומר [דברים יח ח] בענין משמרות הכהונה **"לבד ממכריו על האבות"**.

וכי מזה מכרו ה"אבות" של עשרים וארבע משמרות הכהונה זה לזה?

כך עשו: חילקו ביניהם את העבודה במקדש, שיעבוד כל "בית אב" הנקרא "משמר" שבוע אחד, בזה אחר זה, וכך התנו ביניהם:

אני אעבוד במקדש **בשבתי**, בשבוע שלי, **ואתה** — **בשבתך**.

ולכן כל העבודות וזכות האכילה בקרבנות שאינם מחמת הרגל, שייכים אך ורק למשמר העובד ברגל, לפי תורו.

ועל כרחך לא לימד ההיקש "חלק כחלק יאכלו" שתהיה זכות לכל הכהנים גם בקרבנות שלא מחמת הרגל.

ולכן, אין לנו ללמוד מההיקש, אלא רק לדרוש את משמעות הפסוק כשלעצמו:

"חלק כחלק יאכלו" — דבר שאין בו עבודה אלא אכילה בלבד, שהוא לחם

לא אמרתי זכות זו **אלא ברגל**, **בשעה שכל ישראל** עולים לרגל, וכאילו הם **נכנסין בשער אחד**. דהיינו, שמתכנסים בעיר אחת.

שנינו במשנה: כל המשמרות שוות ברגל במתנות הקרבנות ובחילוק לחם הפנים.

תנו רבנן: מניין שכל המשמרות שוות בחילוק לחם הפנים בשבת שברגל?

תלמוד לומר בהמשך הפסוק, שהעמדנו אותו בשעת הרגל: [דברים יח ח] **"חלק כחלק — יאכלו"**. נסמכה עבודה לאכילה, לומר לך:

כחלק עבודה, שכל הכהנים שווים בה ברגל [וכמו שהתבאר לעיל] — **כך יהיה חלק אכילה**, שכולם יהיו שווים בה ברגל.

ומבאר הגמרא את דברי הברייתא: **ומאי "אכילה"**, באיזו אכילה הוצרך הכתוב לחדש ולומר שכל הכהנים מתחלקים בה ברגל בשוה?

אילימא באכילת קרבנות, של שעירי חטאת ציבור הבאים מחמת הרגל, ושל חזה ושוק של קרבנות חגיגה הבאים מחמת הרגל — הרי דבר זה כבר **מהתם**, משם, ממקום אחר **נפקא!**

שכבר למדנו ממה שנאמר בקרבן מנחה [ויקרא ז ט]: **"לכהן המקריב אותה** — לו תהיה", שהכהן המקריב הוא הכהן הזכאי באכילת הקרבן.

וכיון שכל הכהנים שווים בהקרבנות קרבנות הרגלים ברגל, הרי ממילא שווים הם גם באכילתם, ואין צורך ללימוד מיוחד בקרבנות הרגל.

אלא, בא הכתוב הזה לחדש את אכילת לחם

הפנים, שאין בו כל עבודה למשמר שזוכה באכילתו [שהרי עבודת סידור הלחם על השולחן נעשת בשבת הקודמת, על ידי המשמר הקודם] — יתחלקו בו בשבת שברגל כל הכהנים.

שנינו במשנה: **בעצרת אומר לו הילך מצה הילך חמץ.**

שנינו לעיל בדף מו א:

העושה סוכה לפני חג הסוכות, מברך ברכת שהחיינו בשעת עשיית הסוכה.

וכאשר נכנס לסוכה בליל חג הסוכות מברך ברכת המצוות, לישב בסוכה.

ומי שלא ברך ברכת שהחיינו בשעת עשיית הסוכה, מברך אותה כשנכנס לישב בה בחג, יחד עם הברכה על מצות ישיבה בסוכה.

ונחלקו רב ורבה בר בר חנה בדינו של אדם שלא ברך שהחיינו בשעת עשייה, ובא לברך שתיים בשעת ישיבת סוכה — איזה ברכה קודמת לחברתה.

איתמר בענין ברכת המצוות וברכת הזמן [שהחיינו] בסוכה:

רב אמר: מברך תחילה על מצות ישיבת סוכה, ואחר כך מברך את ברכת הזמן.

רבה בר בר חנה אמר: קודם מברך ברכת הזמן, ואחר כך מברך על מצות ישיבת סוכה.

ומבאר הגמרא את טעם מחלוקתם:

רב אמר מברך על הסוכה ואחר כך מברך ברכת הזמן, היות וחייב הסוכה הוא "חייבא

דיומא", ולכן הוא עדיף. ולפיכך יש להקדים את ברכת הסוכה לברכת הזמן.

ואילו רבה בר בר חנה אמר מברך זמן ואחר כך סוכה, לפי הכלל שאם הזדמן לאדם דבר מצוה שהוא תדיר ודבר מצוה שאינו תדיר — תדיר קודם.

ואף כאן, ברכת הזמן היא תדירה יותר מברכת הסוכה, שהרי ברכת הזמן נוהגת בכל שלשת הרגלים, ואילו ברכת הסוכה נוהגת רק בחג הסוכות, ולכן יש להקדים את ברכת הזמן לפני ברכת הסוכה.

והוינן בה: **לימא**, האם יש לנו לומר כי רב ורבה בר בר חנה — בפלוגתא דבית שמאי ובית הלל קמפלגני!?

דתנו רבנן: אלו הם הדברים שבין בית שמאי ובית הלל, שנחלקו בהלכות סעודה:

בית שמאי אומרים: מקדש אדם בכניסת השבת על היין, ומברך תחילה על היום, את ברכת קידוש השבת, ורק אחר כך, בסיום הקידוש, מברך ברכת בורא פרי הגפן על היין.

ובית הלל אומרים: מברך על היין תחילה, ואחר כך מברך את ברכת קידוש של שבת על היום.

ומבאר הברייתא את טעמי מחלוקתם:

בית שמאי אומרים: מברך על היום ואחר כך מברך על היין, מחמת שני טעמים:

האחד, היות שהיום הוא הגורם ליין שיבא לפני הסעודה. שהרי אם לא היה לו צורך בקידוש היום הוא לא היה צריך לברך על כוס של יין לפני הסעודה, וכיון שקידוש

היום הוא הגורם לברכת היין עתה, יש להקדים את קידוש היום לברכת היין.

וטעם נוסף: הרי כבר קידש היום משעה שהחשיך, ועדיין יין לא בא. דהיינו: קידוש היום קודם לברכת היין היות וקדושת היום חלה מאליה, גם בלא שיבוא יין לפני היום. ואילו היין בא רק לאחר שחלה קדושת היום.

ובית הלל אומרים: מברך על היין ואחר כך מברך על היום מחמת שני טעמים:

האחד, היות שהיין הוא הגורם לקידושא שתאמר. שאילו לא היה לו יין לא היה אומר את הקידוש, ונמצא שהקידוש תלוי ביין, ולכן יש להקדים את ברכת היין.

דבר אחר: ברכת היין היא תדירה, וברכת היום אינה תדירה.

ולכן יש להקדים את ברכת היין, לפי הכלל: **תדיר ושאינו תדיר — תדיר קודם.**

ואם כן, לימא רב, הסובר שיש להקדים את ברכת הסוכה לפני ברכת הזמן לפי שהיא חובת היום, על אף שברכת הזמן תדירה מברכת הסוכה, דאמר כבית שמאי.

ואילו רבה בר בר חנה, הסובר שיש להקדים את ברכת הזמן התדירה לפני ברכת הסוכה שאינה תדירה, דאמר כבית הלל הסוברים שתדיר עדיף מחובת היום!?

אמר לך רב: אנא — דאמרי אפילו לבית הלל.

כי עד כאן לא קאמרי בית הלל התם בקידוש, שתדיר עדיף מחובת היום, אלא משום שיש

שם סיבה נוספת, שהיין גורם לקידושא שתאמר. אבל תדיר גרידא אינו עדיף.

אבל הכא אין ברכת הזמן מהווה גורם לברכת הסוכה. שהרי אי לאו ברכת הזמן, מי לא אמרינן ברכת סוכה!? והרי כל ימות החג מברכים ברכת הסוכה בלי ברכת הזמן! **ורבה בר בר חנה אמר לך: אנא — דאמרי אפילו לבית שמאי.**

כי עד כאן לא אמרי בית שמאי התם שיש להקדים את הקידוש לברכת היין למרות שברכת היין תדירה, אלא משום שהיום גורם ליין שיבא.

אבל הכא, אי לאו סוכה — מי לא אמרינן זמן!? והרי גם אנשים הפטורים מסוכה, כגון עוברי דרכים, מברכים ברכת הזמן על חג הסוכות.

ועתה מקשה הגמרא ממשנתנו על דברי רב:

תנן: בעצרת, שמביאים בה את שתי הלחם העשויות חמץ, אומר לו "הילך מצה הילך חמץ".

ומוכח שמקדימים את חלוקת לחם הפנים, העשוי מצה, לחלוקת שתי הלחם העשויים חמץ. וזאת, למרות שחובת היום בעצרת היא שתי הלחם, ואילו חלוקת לחם הפנים היא מחמת העבודה שנעשתה בו בשבת הקודמת.

והא הכא, דשתי הלחם שהן חמץ הם עיקר חובת היום, ולחם הפנים שהוא מצה הוא טפל, לפי שעבודת סידורו נעשתה בשבת שעברה. ובכל זאת קתני "הילך מצה והילך חמץ". ומוכח שחלוקת לחם הפנים, שהיא

תדירה, קודמת לחלוקת שתי הלחם, על אף ששתי הלחם הן חובת היום!?

תיובתא דרב!

אמר לך רב: משנתנו לא לדברי הכל היא. אלא **תנאי היא**, שנחלקו בדין זה, ואני סובר כדעת התנא החולק על דעת התנא שבמשנתנו!

דתניא: כך היו מחליפים ביניהם, שהיו אומרים:

הילך מצה הילך חמץ.

ולפי זה קדמה המצה התדירה לחמץ שהיא חובת היום.

אבא שאול אומר: כך היו אומרים: **הילך חמץ הילך מצה.**

ולפיו עדיפה חובת היום על תדיר. וכדעתו סובר רב.

דרש רב נחמן בר רב הסדא: לא נוהגים אנו כדברי רב, דאמר סוכה ואחר כך זמן, אלא אנו מברכים תחילה ברכת הזמן, ואחר כך על ישיבת סוכה.

ורב ששת בריה דרב אידי אמר: סוכה ואחר כך זמן.

ומסקנת הגמרא היא:

והלכתא כרב: סוכה ואחר כך זמן.

שנינו במשנה: **משמר שזמנו קבוע הוא מקריב תמידין נדרים ונדבות, ושאר קרבנות צבור.**

והוינן בה: "ושאר קרבנות ציבור" — **לא תויי מאי?**

לא תויי להביא קרבן "פר העלם דבר" של צבור, שאם הורו בית הדין הגדול הוראה בטעות, ועשו הציבור על פי הוראתם, חייבים הציבור להביא פר לחטאת על עשייתם ב"העלם דבר" [וקרבן זה נקרא קרבן שמביא הציבור, ולא קרבן יחיד של הדיינים בבית הדין].

וכן **שעירי עבודה זרה,** שחייבים להביא הציבור אם עשו לפי ההוראה המוטעית של בית הדין הגדול בחטא של עבודה זרה [כגון שהורו שעבודה מסויימת אינה אסורה בעבודה זרה].

עוד שנינו במשנה: **זהו** [המשמר שזמנו קבוע ברגל] **מקריב את הכל.**

והוינן בה: **לא תויי מאי?**

ומשנינן: **לא תויי "קייץ המזבח".** שהיו מקריבים על המזבח עולות מנדבת הציבור בזמן שלא היו קרבנות אחרים קרבים עליו.

עולות אלו היו נקנות מהכסף שהיה ניתן ב"שופרות", שהיו מיועדות ליתן בהן מעות של "מותרות", שנשתיירו ממעות שהיו מיועדות לקניית קרבנות מסויימים. [וכן בכל מקום שנאמרה ההלכה "ירעו עד שיסתאבו ויפלו דמיהם לנדבה"].

מתניתין:

יום טוב הסמוך לשבת,

בין שהיה היום טוב סמוך לשבת מלפניה, וכגון שהיה שמיני עצרת ביום שישי, ונמצא

שלא היתה זו שבת של חג, אלא שבת שלאחרי החג.

בין שהיה היום טוב סמוך לשבת לאחריה, וכגון שחל יום טוב ראשון של חג ביום ראשון, ונמצא שהשבת שלפניו אינה שבת של חג —

היו כל המשמרות שוות בחילוק לחם הפנים של אותה שבת, למרות שלא היתה השבת הזאת ברגל עצמו.

וטעמו של דבר, לפי שהיו המשמרות שבאו לפני החג חייבות לבוא לפני השבת, וכמו כן המשמרות שהיו בשמיני עצרת היו חייבות להשאר גם לשבת, תיקנו חכמים שתהיה שבת זו כשבת שבתוך הרגל, ויחלקו בה את לחם הפנים בין כל הכהנים.

אבל אם חל להיות יום אחד [להפסיק] בינתיים, כגון שחל יום טוב ראשון ביום שני, או שחל שמיני עצרת ביום חמישי, והיו שם משמרות שהקדימו לבוא לפני השבת, או שהשתהו לצאת עד לאחר השבת — לא תיקנו בה שיהיה דין השבת כדין שבת שבתוך הרגל, שהרי כיון שיש יום חול המפסיק בין השבת לרגל אין הם חייבים לשהות באותה שבת בירושלים, ואם הכל זאת שהו נתנו להם זכיה מועטת.

ולכן, משמר שזמנו קבוע היה נוטל עשר חלות, ומתחלק המשמר היוצא עם המשמר הנכנס באותן עשר חלות, כמו שהם מתחלקים שוה בשוה בכל שבת.

ואילו המשמר המתעכב לפני השבת או אחריה — נוטל שתים חלות. שנתנו להם זכיה מועטת עבור התעכבותם.

ובשאר ימות השנה — המשמר הנכנס נוטל שש חלות, והמשמר היוצא נוטל שש חלות.

רבי יהודה אומר: המשמר הנכנס נוטל שבע, והמשמר היוצא נוטל חמש.

אנשי משמר הנכנסין חולקין ביניהם את לחם הפנים שלהם בצפון, כדי שיראו הנכנסים שהצפון הוא העיקר, לפי ששם שחטו את קדשי הקדשים.

והיוצאין חולקין בדרום, לסימן שהם יוצאים ואינם עובדים עוד, על ידי השינוי שביניהם לבין הנכנסים, שהיוצאים חולקים בדרום, שאינו מקום עיקר העבודה.

משמרת בילגה נקנסה מהטעם שיבואר בגמרא. ובשלשה דברים קנסוה:

א. לעולם, גם בשעת כניסתה, היתה חולקת את לחם הפנים בדרום, ולא בצפון, כשאר המשמרות.

ב. וטבעתה של משמרת מילגה בעזרה, המיועדת לקבוע בה את ראש הבהמה בשעת שחיטה, היתה קבועה, שלא היו יכולים לפותחה על מנת להכניס בה את ראש הבהמה. ובכך הוצרכו בני משמרת מילגה להשתמש בטבעותיהם של משמרות אחרות, והיה הדבר גנאי להם.

ג. וחלונה של משמרת מילגה ב"בית החליפות" [המקום בו היה לכל משמרת "חלון" בעובי הכותל, ובו היו מניחים את סכיניהם] — היתה פתומה. שסתמו את החלון, ולא היה להם מקום משלהם להניח בו את סכיניהם.

גמרא:

והוינן בפירושה של המשנה: **מאי**, מהי משמעות יום טוב הסמוך לשבת "מלפניה", **ומאי** היא משמעות סמוך "מלאחריה"?

אילימא "סמוך לפני" הכונה היא ליום טוב ראשון של חג, וכונת המשנה לומר שהוא חל לפני השבת, והשבת אחריו. ולפי זה כונת המשנה היא לשבת חול המועד, שהיא בתוך הרגל.

ו"יום טוב סמוך לאחריה" הוא יום טוב אחרון, שחל לאחר השבת, והשבת הזאת היא שבת שבתוך הרגל.

אם כן, היינו שבת שבתוך החג, ואין זה דין של שבת רגילה הסמוכה ליום טוב. ותיקשי: מאי קא משמע לן שחולקים בשוה?

אלא בהכרח ש"סמוך לפני" הוא יום טוב אחרון, שחל ביום ששי לפני השבת.

ו"סמוך לאחריה" הוא יום טוב ראשון שחל ביום ראשון, לאחר השבת.

והשבת הזו אינה שבת שבתוך הרגל, אלא רק סמוכה לו, ובכל זאת חולקים בה כל המשמרות בשוה בלחם הפנים.

מאי טעמא?

ביון דהני, הכהנים הבאים ליום טוב ראשון של חג שחל ביום ראשון בשבוע, לאחר השבת [והיינו, הסמוך "לאחריה"] **מקדמי**, חייבים להקדים ולבוא עוד לפני השבת, שהרי אינם יכולים לבוא ביום ראשון לפי שהוא יום טוב, אלא חייבים הם להקדים ולבוא ביום ששי, עוד לפני השבת.

והני הכהנים הבאים ליום טוב אחרון שחל ביום הששי בשבוע, **מאחרי**, צריכים להתאחר מלשוב לביתם, ולהמתין ולשהות גם בשבת [והיינו, הסמוך "לאחריה"].

לכן **תיקנו רבנן מילתא**, שיהיה דין חלוקת לחם הפנים בשבת הסמוכה לרגל, בין לפניו ובין לאחריו, כאילו היתה זאת שבת שברגל — **כי היכי דניכלו בהדי הדדי**, שיתחלקו כולם בשווה באכילת לחם הפנים, לפי שחייבים הכהנים הבאים לרגל להתעכב בשבת הזו.

שנינו במשנה: **חל יום אחד** להפסיק בין השבת לרגל.

והוינן בדברי רבי יהודה: **והני** נ-ב **תרת** שתי חלות שנוטל המשמר הנכנס יותר מהמשמר היוצא — **מאי עבדתיהו?** עבור מה מגיע להם יותר?

ומשנינן: **אמר רבי יצחק**: הם נוטלים אותן **בשכר הגפת דלתות בערבית**, שפתח אותן המשמר היוצא ולא הגיפם.

והוינן בה: **והנימא ליה**, יאמר היוצא למשמר הנכנס: **דל בדל!**

"דל" משמעותו "הסר". והיינו, הסר ובטל עתה בכניסתך הנהגה זאת, כדי שיסירו מעליך את הנהגה זאת ביציאתך. כי אם אתה נוטל עתה שתי חלות יותר, הרי בשבת הבאה, בסוף המשמרת, תקבל שתי חלות פחות. ומדוע שלא תקבל שש חלות הן בכניסתך והן ביציאתך, ותיטול כמוני בשוה.

אמר תירץ אבוי במשל: מי שאמר לחבירו ליטול במתנה משדהו דלעת, ונותן לו את האפשרות לתולשה עתה בתחילת גידולה,